

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора наук з державного управління,

доцента Бондаренка Олександра Геннадійовича

на дисертацію **Дідича Олега Романовича «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки»**, подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Львівська політехніка» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дослідження,

її зв'язок із науковими програмами, темами

Сучасна Україна зіштовхується з надзвичайно масштабними та складними викликами, що потребують не тільки консолідації зусиль державних інституцій, а й залучення всього потенціалу суспільства та економіки. Національна безпека в умовах повномасштабної військової агресії набуває комплексного характеру, виходячи за межі суто оборонних аспектів, охоплюючи правопорядок, економічну стабільність, кіберзахист, енергетичну незалежність та захист критичної інфраструктури. Важливо усвідомлювати, що тривалість збройного конфлікту зумовлює колосальні фінансові витрати для держави, вичерпує державні ресурси та створює нові загрози для цивільного населення та економіки. У цьому контексті стають очевидними певні вразливості та недоліки у функціонуванні системи національної безпеки, що вимагають швидкого реагування та впровадження інноваційних підходів. Традиційні механізми державного управління не завжди здатні оперативно та ефективно реагувати на гібридні загрози та забезпечувати сталий розвиток сектору безпеки та оборони.

Державно-приватне партнерство (далі - ДПП) є одним із перспективних інструментів, що дозволяє залучати приватний капітал, передові технології, інноваційні рішення та управлінський досвід для вирішення стратегічних завдань у сфері національної безпеки. Розвиток ДПП може забезпечити значне підвищення ефективності використання ресурсів, прискорення впровадження новітніх розробок, модернізацію критичної інфраструктури та посилення кібербезпеки, що є життєво необхідним для стійкості держави в умовах війни та післявоєнної відбудови.

З огляду на зазначене, дисертаційна робота «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки» є актуальним дослідженням за визначенням завдань, отриманими результатами та обґрунтованими напрямками розвитку ДПП у сфері національної безпеки задля забезпечення синергетичного ефекту, підвищення спроможності та стійкості національної системи безпеки.

Дисертаційне дослідження Дідича О.Р. здійснено в межах науково-дослідної роботи Інституту адміністрування, державного управління та професійного розвитку Національного університету «Львівська політехніка» за темою: «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (ДР № 0124U000016), в межах якої автором обґрунтовано рекомендації щодо розвитку ДПП у сфері

національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз, зокрема, акцентовано увагу на покращенні моделей державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки на засадах інноваційного розвитку.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертаційній роботі

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно. Здобувач вдало обґрунтував актуальність обраної теми, чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, сформулював мету й основні завдання роботи. Мета дисертаційної роботи, що полягає в науковому обґрунтуванні теоретичного підходу та розробці практичних рекомендацій щодо розвитку ДПП у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз, відповідає темі дослідження та повністю досягнута автором. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації вирізняються логічною обґрунтованістю та містять підтвердження гіпотези наукового дослідження, практичні оцінки та пропозиції для розвитку ДПП у сфері національної безпеки.

Обґрунтованість отриманих результатів забезпечується шляхом комплексного використання в дисертаційній роботі взаємодоповнюючих загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Зокрема, автором достатньо вдало застосовано системний підхід – для узагальнення теоретичних аспектів ДПП як цілісної системи елементів, їхніх взаємозв'язків та функціонування в контексті національної безпеки; діалектичний та історичний методи – для розгляду еволюції теоретичних поглядів на ДПП у сфері національної безпеки; метод аналізу та синтезу, статистичний метод – для вивчення організаційно-правового забезпечення та визначення тенденцій розвитку ДПП у досліджуваній сфері; методи аналогій та порівняння – для зіставлення моделей ДПП у сфері національної безпеки різних країн; контент-аналіз - для аналізу офіційних документів, звітів, стратегій, нормативно-правових актів; методи моделювання та формалізації - при розробці тривимірної моделі залученості ключових суб'єктів ДПП до прийняття управлінських рішень, представлення елементів моделі та їхніх зв'язків.

Наукова новизна та висновки дисертації представлені чітко й конкретно, базуючись на логічному та послідовному викладі матеріалу. Розділи роботи логічно взаємопов'язані та структурно доповнюють один одного, що свідчить про системність, послідовність і комплексність викладення, а також про обґрунтованість наукових положень, висновків і пропозицій. Достовірність і обґрунтованість результатів дослідження забезпечується використанням розгалуженої джерельної бази, що включає 215 праць вітчизняних та зарубіжних науковців, а також широке коло нормативно-правових актів. Висновки в цілому відповідають задекларованим завданням та відповідно відтворюються в оприлюдненому тексті анотації.

Викладене вище свідчить про достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій рецензованого дисертаційного дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна роботи обумовлена потребою вирішення важливого наукового завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці

науково-практичних рекомендацій щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз.

Здобувачем *вперше* розроблено тривимірну модель залученості ключових суб'єктів ДПП (держави, приватного бізнесу та громадянського суспільства) до прийняття управлінських рішень у сфері національної безпеки, що, на відміну від існуючих підходів, які здебільшого оперують бінарною взаємодією «держава-бізнес» та не надають чіткої метрики для вимірювання ступеня залученості, пропонує чіткий просторовий інструментарій для аналізу багатосторонньої співпраці. Модель дозволяє наочно представити та класифікувати різноманітні сценарії залученості, надає гнучкий аналітичний алгоритм для діагностики поточного стану та розробки ефективних стратегій синергетичної взаємодії.

Важливою є пропозиція автора щодо необхідності розробки проекту Закону України «Про державно-приватне партнерство у сфері національної безпеки», а також створення спеціалізованого агентства, відповідального за координацію, методологічну підтримку та контроль проєктів ДПП у зазначеній сфері.

Окремої уваги заслуговує запропонована автором модель ДПП у сфері національної безпеки, що системно аналізує взаємодію всіх суб'єктів одночасно у трьох вимірах: суб'єктному, рівневому та функціональному/процесному. Такий багатовимірний підхід підкреслює циклічний характер розвитку партнерства, де накопичений досвід реалізованих проєктів ДПП стає фундаментом для подальшого вдосконалення концептуальних засад та принципів взаємодії між державою, приватним бізнесом та громадянським суспільством у сфері національної безпеки.

Цінним є також застосування автором SWOT аналізу для створення типових проєктів ДПП у сфері національної безпеки та PESTLE-аналізу до систематизації життєвого циклу озброєння та військової техніки, що дає змогу ідентифікувати та оцінити вплив широкого спектру зовнішніх чинників (політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових, екологічних) на кожен етап життєвого циклу озброєння та військової техніки. Це дозволяє уникнути спрощеного бачення та врахувати всі потенційні можливості та загрози, що виходять за рамки суто військово-технічних аспектів.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження

Отримані результати, сформульовані у дисертаційній роботі Дідича О. Р. на тему «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки», мають важливе практичне значення для публічного управління та адміністрування, оскільки можуть стати основою для розробки інноваційних підходів до формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки з використанням механізмів ДПП. Отримані результати дослідження будуть корисними при підготовці законопроєктів, що регулюють ДПП у сфері національної безпеки, стратегій та програм розвитку, спрямованих на зміцнення обороноздатності та стійкості держави за участю приватного сектору та громадянського суспільства. Також практичні рекомендації, розроблені в межах дослідження, можуть бути успішно використані у роботі органів державної влади, місцевого самоврядування, силових структур та спеціальних служб, приватних

компаній та громадських організацій для ефективного розвитку ДПП у сфері національної безпеки.

Основні положення та результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Національної академії сухопутних військ імені Гетьмана Петра Сагайдачного та Національного університету «Львівська політехніка».

Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих автором наукових працях

Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано у 14 наукових працях, у тому числі: 8 статей, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації, з яких: 5 надруковано у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 3 статті – у періодичних наукових виданнях інших держав, які індексується у наукометричних базах SCOPUS та Web of Science та 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях. З наукових праць, що опубліковані у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи дисертанта.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи результати, виконаного Дідичем О.Р. дослідження, та підкреслюючи їхню наукову і практичну цінність, необхідно вказати на деякі недоліки та пропозиції дискусійного характеру.

1. У роботі проаналізовано чинне законодавство, що дало змогу визначити його недосконалість, відсутність прямого регулювання ДПП у сфері національної безпеки та обґрунтувати необхідність розробки Проекту Закону України «Про державно-приватне партнерство у сфері національної безпеки». Однак для підвищення практичної значущості роботи, доцільно було б конкретизувати зазначений проєкт, окресливши важливі розділи та їх зміст.

Автор акцентує увагу на відсутності єдиної координаційної структури для ДПП у сфері національної безпеки. Пропозиція щодо створення Агентства ДПП при Раді національної безпеки і оборони України є слушною і перспективною, однак, в тексті бракує детального розкриття механізмів взаємодії зазначеного Агентства з уже існуючими органами сектору безпеки і оборони, а також профільними міністерствами, які вже потенційно залучені до окремих аспектів ДПП.

3. У пункті 1.3, що присвячений зарубіжному досвіду ДПП у сфері національної безпеки, наведено приклади реалізації ДПП, зокрема у сфері кібербезпеки, критичної інфраструктури. Однак бракує більш детальних прикладів ДПП саме у сфері оборонної промисловості, виробництва озброєння та військової техніки, що є одним з ключових напрямків з огляду на потреби України в умовах повномасштабної війни.

4. Пункт 2.3, присвячений підходам до практичного впровадження ДПП у сфері національної безпеки у воєнний період, має значний потенціал для поглиблення. З метою підвищення його практичної значущості та обґрунтованості, доцільно було б інтегрувати аналіз реальних ініціатив та досвіду українських державних інституцій та платформ, наприклад, через аналіз ініціатив Міноборони, або Центру оборонних закупівель.

Запропоновані у роботі узагальнена модель ДПП у сфері національної безпеки та тривимірна модель залученості ключових суб'єктів ДПП до прийняття

управлінських рішень у сфері національної безпеки, є важливими теоретичними інструментами, однак, для посилення їхньої практичної цінності та демонстрації прикладного потенціалу, робота потребує доповнення детальними практичними сценаріями їх застосування, що значно підвищило б прикладну значущість дослідження.

Втім, наведені зауваження та рекомендації мають переважно дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації і можуть бути предметом подальших досліджень дисертанта.

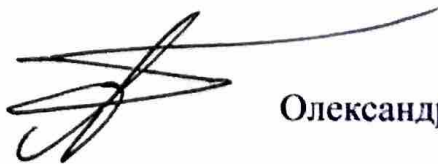
Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам.

Представлена до захисту дисертаційна робота Дідича О.Р. на тему «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки» є цілісним, завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому вирішено важливе завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз. Актуальність обраної теми, обґрунтованість сформульованих наукових положень, висновків та запропонованих автором рекомендацій, їх вірогідність, достовірність і наукова новизна, а також повнота викладу отриманих результатів у опублікованих працях, демонструють глибоку наукову самостійність автора та високий рівень якості проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Дідича Олега Романовича на тему «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759), а її автор - Дідич Олег Романович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

начальник кафедри державної безпеки
та управління
Національної академії
Національної гвардії України
доктор наук з держ. упр., доцент

Олександр БОНДАРЕНКО

Т.в.о. заступника начальника Національної академії
Національної гвардії України
підполковник

Максим ДАНИЛЯН